

УДК 37.018.4:005.95-057

DOI 10.18372/2786-5495.1.15765

Демченко Наталія Михайлівна 

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна

Голощанова Дарія Вікторівна

магістрантка I курсу факультету психології і соціальної роботи
освітньої програми «Менеджмент в освіті»,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна

Докучко Аліна Олександрівна

магістрантка I курсу факультету психології і соціальної роботи
освітньої програми «Менеджмент в освіті»,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна

Горбаченко Олександр Васильович

магістрант I курсу факультету психології і соціальної роботи
освітньої програми «Менеджмент в освіті»,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Анотація. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю впровадження в навчальний процес ЗВО III-IV рівнів акредитації адекватних сучасним умовам методів та технологій навчання, що сприятимуть формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Ключові слова: менеджер, конкурентоспроможність, інтерактивні методи навчання, дистанційна освіта.

Annotation. The topicality of this research is due to the need for introducing methods and technologies of teaching that are adequate to the modern conditions and will help the formation of professional competencies of the future specialists, into the educational process of higher educational establishments of the III-IV accreditation levels.

Keywords: manager, competitiveness, interactive methods of teaching, distance education.

Постановка проблеми. Науково-теоретичний рівень актуальності проблеми формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освітньої сфери за допомогою інтерактивних технологій навчання в умовах дистанційної освіти визначається потребою створення педагогічних основ розвитку конкурентоспроможності викладача вищої школи, так як поняття «конкуренція», вимагає безперервного особистісного і професійного розвитку майбутнього фахівця, пошуку особистісних конкурентних позицій за умови дотримання нормативних вимог до професійної діяльності, створюючи проблемне поле їх формування і розвитку в умовах функціонування освітньої організації вищої освіти.

Науково-практичний рівень актуальності зазначеної проблеми дослідження виражається в необхідності розробки організаційно-структурних, особистісно-професійних, процесуально-технологічних механізмів розвитку конкурентоспроможності майбутніх фахівців освітньої сфери. Вирішення цієї проблеми може бути досягнуто за рахунок розробки педагогічного забезпечення формування конкурентоспроможності майбутніх

менеджерів освіти, що буде сприяти ефективності даного процесу, зокрема і в дистанційному навчанні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях проблеми розвитку та формування конкурентоспроможності особистості в системі професійної та вищої освіти знайшли своє відзеркалення у працях А.Антонець, В.Безрукової, О.Мельничук, Н.Ничкало, А.Старевої, Л.Чернишової, І.Яцика тощо.

Проблема застосування інтерактиву в навчальному процесі, зокрема і у закладах вищої освіти, була в центрі уваги таких науковців, як О.Єльнікова, Г.Коберник, О.Коберник, О.Комар, Т.Кравченко, М.Крайня, Г.Кривчикова, В.Мельник, Л.Пироженко, Н.Побірченко, О.Пометун та ін., які обґрунтовують доцільність застосування інтерактиву для посилення ефективності процесу навчання.

Деяким аспектам проблеми дистанційного навчання присвячені дослідження С.Батишева, О.Кірсанова, Ч.Куписевич, І.Огороднікова, О.Пехоти, Л.Романишина, П.Сікорського, І.Харламова тощо.

Метою нашого дослідження є розкриття основних теоретичних підходів щодо формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освітньої сфери за допомогою інтерактивних технологій навчання в умовах дистанційної освіти.

Виклад основного матеріалу. Ю.Новгородська визначає «конкурентоспроможність менеджера», як багаторівневе інтегральне особистісне утворення, котре характеризується сукупністю ціннісних орієнтацій, особистісно й професійно значущих якостей, базових знань, умінь та навичок, що забезпечує швидку адаптацію фахівця до навколишнього світу, його готовність успішно виконувати управлінську діяльність за найвищими стандартами, а також здатність генерувати нові, оригінальні ідеї, аргументувати їх важливість для соціального, професійного та особистісного розвитку і створювати умови для їх ефективного втілення [5, с. 53].

Необхідно зазначити, що О.Коргут виокремлює технологічний бік дистанційного навчання та наводить таке означення цього поняття, як сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання [3].

Таким чином більшість сучасних учених до переваг дистанційної форми навчання відносять такі, як можливість навчатися у будь-який час та в будь-якому місці, спроможність отримувати знання без відриву від основної діяльності та опрацьовувати матеріал у власному темпі та з урахуванням власної траєкторії навчання, мати вільний доступ до навчальних матеріалів, доступність різноманітних форм навчання (навчання on-line та off-line) тощо.

Г. П'ятакова до основних характеристик інтерактивного навчання, зокрема і як однієї з технологій дистанційної освіти, віднесла такі:

1) навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх хто навчається;

2) це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), коли учень і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання;

3) організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на підставі аналізу обставин та провідної ситуації;

4) інтерактивне навчання ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь у спілкуванні, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії;

5) це навчання виявляє лідерські риси, проте охоплює як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою [8, с. 37].

Отже, ефективною умовою формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти в умовах дистанційної освіти, є інтерактивні технології навчання.

Наведемо кілька прикладів застосування інтерактивних технологій з метою формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти в умовах дистанційного

навчання здобувачів освіти другого (магістерського) рівня ОП 073 «Менеджмент в освіті» в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя [2; 7].

Так, на лекційних заняттях з навчальних дисциплін циклу загальної «Філософія науки», «Іноземна мова», «Інформаційні технології в науці і освіті», «Психологія ділового спілкування», «Менеджмент в освіті» та професійної підготовки «Психологія управління», «Теорія та техніка управління», «Управління трудовими ресурсами», «Професійна та корпоративна етика», «Діловодство та правові аспекти управління освітою» для магістрів ОП 073 «Менеджмент в освіті» викладачами застосовуються такі інтерактивні технології як «цікаві аналогії», «створення ситуацій емоційного переживання», «метод дискусії», «метод «мозкової атаки»», «метод «Дельфі»», «метод проблемного навчання».

На практичних заняттях з предметів «Проектний менеджмент», «Інформаційні технології в науці і освіті», «Психологія ділового спілкування», «Менеджмент в освіті», «Професійна та корпоративна етика», «Психологія управління», «Теорія та техніка управління», «Управління трудовими ресурсами», «Стратегічне управління освітніми системами», «Фінансовий менеджмент», «Стресменеджмент», «Моніторинг в системі освіти» викладачі використовують переважно такі інтерактивні технології як «навчання у малих групах», «навчання у команді», «навчальний тренінг», «метод «мозкової атаки»», «метод «Дельфі»», «метод проблемного навчання», «метод проєктів», «Кейс-метод».

Організаційно-педагогічні умови реалізації моделі педагогічного забезпечення формування конкурентоспроможності здобувача освіти другого (магістерського) рівня ОП 073 «Менеджмент в освіті» Ніжинського державного університеті імені Миколи Гоголя включають в себе: реалізацію інноваційного потенціалу корпоративного середовища закладу вищої освіти; проектування і супровід кар'єрних стратегій майбутніх менеджерів освітньої сфери; розробку індивідуальної модульної програми формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти; розробку діагностичного інструментарію процесу формування конкурентоспроможності магістрів ОП 073 «Менеджмент в освіті».

Структура конкурентоспроможності майбутнього менеджера освіти інтерпретована у термінах компетенцій з тим, щоб визначити педагогічний потенціал її формування та розвитку, критерії оцінки та діагностичний інструментарій.

Формування конкурентоспроможності у здобувачів освіти другого (магістерського) рівня ОП 073 «Менеджмент в освіті» в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя в умовах дистанційного навчання ми пов'язуємо з уявленнями про неї як особистісне утворення, успішність, професійну активність суб'єкта та відносимо до її складу:

«self – компетенції» (само-компетенції) як особистісну характеристику сукупності знань, умінь, навичок і здібностей майбутнього менеджера освіти в сфері саморозвитку в ході професійної й управлінської діяльності;

«soft – компетенції» (гнучкі компетенції) як соціально-активну характеристику сукупності знань, умінь, навичок майбутнього менеджера освіти в сфері взаємодії між учасниками освітніх відносин;

«hard» – компетенції («жорсткі» компетенції) як професійно-предметну характеристику сукупності знань, умінь, навичок і способів освітньої й управлінської діяльності майбутнього менеджера освіти.

Висновки. Отже, поняття «конкурентоспроможність майбутнього менеджера освітньої сфери» ми розглядаємо як інтегральну особистісно-професійну характеристику, що являє собою здатність гарантувати якісний результат власної праці, готовність до безперервного професійного розвитку за умови затребуваності освітньою організацією і особистісного задоволення професією. Ми виокремлюємо також такі фактори конкурентоспроможності: творчий потенціал конкурентоспроможності; продуктивність педагогічної діяльності; успішне професійно-особистісне самовизначення; значимість конкурентоспроможності педагога для освітньої організації як каталізатора її безперервного розвитку.

Досвід застосування інтерактивних технологій в умовах дистанційної освіти дає можливість стверджувати, що їх впровадження сприяє формуванню

конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освітньої сфери, зокрема, вміння організувати позитивну міжособистісну взаємодію у колективі чи спільноті; критичного і творчого мислити у процесі вирішення професійних завдань та прийняття управлінських рішень; аналізувати і вибирати доцільні дії у складних ситуаціях; навички роботи у команді; навички презентації, самоорганізації та самоконтролю. Застосування інтерактивних технологій навчання у професійній підготовці майбутніх менеджерів освіти, зокрема і в дистанційному режимі, дозволяє розвинути творчий та інтелектуальний потенціал майбутнього управлінця, його здібності, сприяє професійній адаптації майбутніх менеджерів освітньої сфери.

Список використаних джерел

1. Гончар О. В. Форми і методи педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи другої половини ХХ століття [Електронний ресурс]. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_5/10govxhc.pdf.
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на 2017-2022 навчальні роки [Електронний ресурс]. URL : http://www.ndu.edu.ua/storage/2018/konz_rozv_2022.pdf.
3. Корбут О. Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи [Електронний ресурс]. URL : <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1123>.
4. Малинович Л. Аналіз впливу інтерактивних технологій навчання на особистість майбутнього фахівця [Електронний ресурс]. URL: <http://iqholding.com.ua/articles/analiz-vplivu-interaktivnikh-tekhnologii-navchannya-na-osobistist-maibutnogo-fakhivtsya>.
5. Новгородська Ю. Г. Теоретичні основи формування конкурентоспроможного менеджера освіти в умовах євроінтеграції. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. 2018. № 3. С. 50-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2018_3_10.
6. Остапчук Д., Мирончук Н.М. Інтерактивні методи навчання у вищих навчальних закладах. Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 140-143. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/13837/1/17.pdf>.
7. Положення про дистанційне навчання у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя [Електронний ресурс]. URL : http://www.ndu.edu.ua/storage/2018/polozenia_DN.pdf.
8. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів вищої школи. Львів, 2008. 116 с.